

FÉLVEZETŐ ALAPÚ ESZKÖZÖK GYÁRTÁSTECHNOLÓGIÁJA

5 FÉLVEZETŐ ALAPÚ ESZKÖZÖK GYÁRTÁSTECHNOLÓGIÁJA

5-03 MINTÁZAT- ÉS SZERKEZET-KIALAKÍTÁS FÉLVEZETŐ SZELETEN

ELEKTRONIKAI TECHNOLÓGIA ÉS ANYAGISMERET
VIETAB00

BUDAPEST UNIVERSITY OF TECHNOLOGY AND ECONOMICS
DEPARTMENT OF ELECTRONICS TECHNOLOGY

WE CONNECT CHIPS AND SYSTEMS

LITOGRAFIA CÉLJA

- Litográfia jelentése: kőrajz
- Síkbeli alakzatok létrehozása a félvezető szelet felületén
  - Többszöri alkalmazásával több rétegben építhetünkA bonyolult elektronikus félvezető eszközökben a litográfias lépések száma megközelíti a 100-at!
- Az IC-k esetében használt litográfia a NYHL-éhez alapelveiben hasonló, néhány különbséggel, amelyek a felbontást és precizitást növelik.

Nyomdászati célú nyomókö

WE CONNECT CHIPS AND SYSTEMS

Mintázat- és szerkezetkialakítás 2/26

LITOGRAFIA ÁLTALÁNOS FOLYAMATA

- Mintázandó anyag felvitele

A mintázandó anyag lehet funkcionális (pl. fém, szigetelő, félvezető), vagy maszk (pl. SiO_2)
Lehetséges, hogy a szubsztrát anyagát mintázzuk. (pl. MEMS eszközök, tömbi mikromechanika).
- Reziszt (maratásálló réteg) felvitele
- Reziszt „megvilágítása” (pl. fénnel, elektronsugárral...) „árnyékoló” maszkon keresztül
- Előhívás (reziszt leoldása a mintázatnak megfelelően)
- Mintázandó anyag marása

Lehet nedves vagy száraz maratással.
- Maradék reziszt leoldása

WE CONNECT CHIPS AND SYSTEMS

Mintázat- és szerkezetkialakítás 3/26

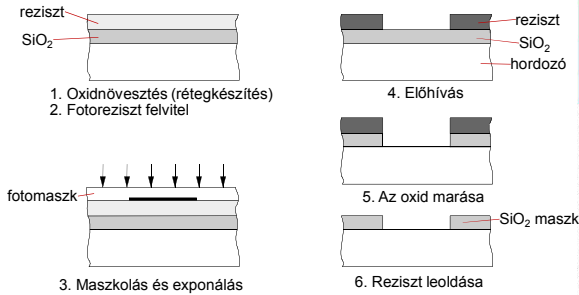

FÉLVEZETŐ ALAPÚ ESZKÖZÖK GYÁRTÁSTECHNOLÓGIÁJA

PÉLDA: OXIDMASZK KÉSZÍTÉSE ADALÉKOLÁSHOZ

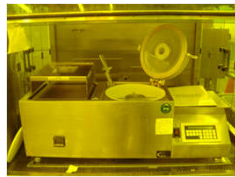

Mintázat- és szerkezetkialakítás

4/26

1. FOTOREZISZT FELVITELE

- Centrifugálás: ún. **spin-coating**
A folyadék halmazállapotú rezisztet felcseppentjük a tisztított szubsztrátra, és azt a középpontján áthaladó tengely körül forgatjuk. (Fordulatszám: 1200-4800 1/min)
Az eredmény: egyenletes, 0,5-2,5 µm vastagságú bevonat. Finomabb rajzolathoz vékonyabb reziszt szükséges.
- Előfűtés: Az oldószerek eltávoznak.

reziszt „spinner”

Mintázat- és szerkezetkialakítás

5/26

1. A REZISZTEK TÍPUSAI

Pozitív működésű reziszt:

Oldhatóvá válik, ahol az expozíciós sugárzás érte.

Pozitív reziszt:

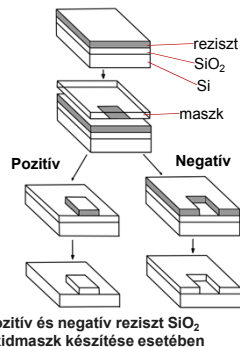
Azért pozitív, mert a maszk és a réteg mintázata megegyezik.

Negatív működésű reziszt:

Oldhatatlanná válik, ahol az expozíciós sugárzás érte.

Negatív reziszt:

A maszk és a réteg mintázata egymás komplementere.

Mintázat- és szerkezetkialakítás

6/26

FÉLVEZETŐ ALAPÚ ESZKÖZÖK GYÁRTÁSTECHNOLÓGIÁJA

2. EXPONÁLÁS

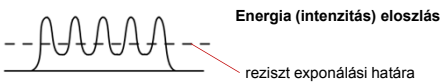
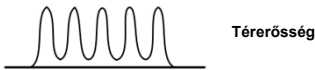
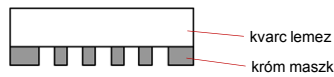
- Tipikusan UV fénnel világítjuk meg a rezisztet.

Fényforrások: higanygőzlámpa UV vonala (kb. 400 nm), excimer lézerek (KrF: 248 nm, ArF: 193 nm)

- Az optikai elemek speciális anyagúak, amelyek nem nyelnek el az adott hullámhosszon. (pl. kalcium-fluorid)
- A lencserendszer és a szelet között immerziós folyadékkal növelhető a felbontás

2. RAJZOLAT KIALAKÍTÁSA – HAGYOMÁNYOS MASZKOK

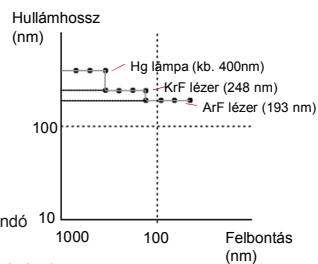
2. EXPONÁLÁS: FÉNYFORRÁSOK ÉS FELBONTÁS

- Az elérhető felbontást a fény diffrakciója korlátozza.
- A felbontás elvi korlátja:

$$d = k_1 \frac{\lambda}{NA}$$

λ : hullámhossz,
NA: numerikus apertúra,
 k_1 : elrendezéstől függő állandó

- Javítani lehet:
  - a hullámhossz csökkentésével
  - az NA növelésével (folyadék alatt)
  - k_1 növelésével (fázismaszkok, egyéb trükkök)

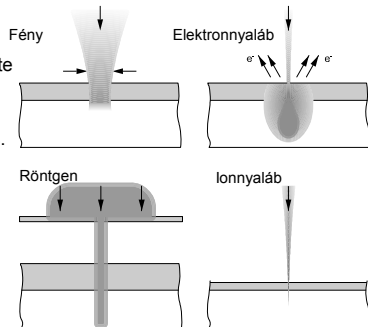

FÉLVEZETŐ ALAPÚ ESZKÖZÖK GYÁRTÁSTECHNOLÓGIÁJA

2. MASZK KÉSZÍTÉSE LITOGRÁFIÁVAL

A maszkkészítés menete ugyanúgy litográfia, de (általában) speciális sugárral történik az írás.

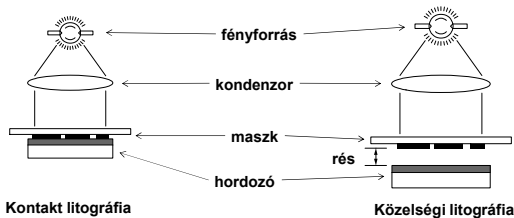
- fénnel (VIS->EUV, egyre alacsonyabb hullámhosszakkal),
- **elektronsugárral**,
- röntgensugárral,
- ionsugárral.

2. MASZK KÉSZÍTÉSE LITOGRÁFIÁVAL

- fénnel,
  - előny: hagyományos lencsékkel, tükrökkel fókuszálható
  - hátrány: diffrakció a 100 nm alatti mérettartományban
- elektronsugárral,
  - előny: nagyon jó felbontás érhető el,
  - hátrány: elektromágneses optika szükséges, vákuumot igényel, kizárólag egyedi gyártásra alkalmas
- röntgensugárral,
  - előny: nagyon jó felbontás érhető el,
  - hátrány: csak reflektív optika építhető, körülményes a nyalábfomálás
- ionsugárral,
  - előny: nagyon jó felbontás érhető el,
  - hátrány: elektromágneses optika szükséges, vákuumot igényel, kizárólag egyedi gyártásra alkalmas, roncsolást okoz a felületen.

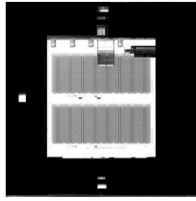
2. EXPONÁLÁS – VETÍTÉS TÍPUSAI: AZ 1:1 ARÁNYÚ LITOGRÁFIA

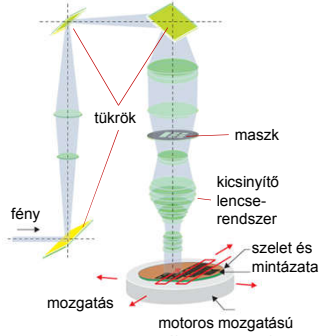
- Rés alkalmazásának előnye: nem sérül a maszk
- Hátránya: a fény szóródással behatol nem kívánt területekre is

FÉLVEZETŐ ALAPÚ ESZKÖZÖK GYÁRTÁSTECHNOLÓGIÁJA

2. EXPONÁLÁS – VETÍTÉS TÍPUSAI: MINTÁZAT VETÍTÉSE LÉPTETÉSSSEL („STEP-AND-REPEAT”)

- Maszk: elektronsugárral mintázott króm bevonat kvarcüvegen

BMEETT

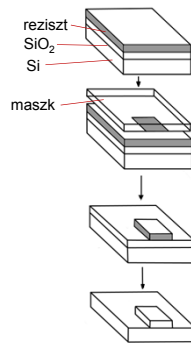
Mintázat- és szerkezetkialakítás

13/26

3. ELŐHÍVÁS

Általában pozitív működésű rezisztet alkalmaznak, vagyis oldhatóvá válik, ahol megvilágítás érte.

Az előhívó folyadék felvitele forgatva történik.

BMEETT

Mintázat- és szerkezetkialakítás

14/26

4. A MINTÁZANDÓ ANYAG MARÁSA A MARATÁS TÍPUSAI

A marás lehet iránykarakterisztika alapján:

- izotróp: a hordozó minden irányában (közel) azonos a marási sebesség
- anizotróp: egy kitüntetett irányban nagyságrendekkel lassabb a marás, mint más irányokban.

Marószer anyaga alapján:

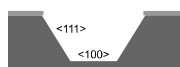
- nedves maratás – általában izotróp, de Si-hoz léteznek anizotróp nedves marószerek
- száraz maratás – általában anizotróp

Szilícium (Si) maratószerai:

Izotróp maratáshoz:
 $\text{HF} + \text{HNO}_3 + \text{CH}_3\text{COOH}$
(fluorsav + salétomsav + ecetsav)

Anizotróp maratáshoz
KOH (kálium-hidroxid)

BMEETT

Mintázat- és szerkezetkialakítás

15/26

FÉLVEZETŐ ALAPÚ ESZKÖZÖK GYÁRTÁSTECHNOLÓGIÁJA

4. A MINTÁZANDÓ ANYAG MARÁSA SZÁRAZ MARÁS: PLAZMA MARATÁS

Plazma maratás:

gerjesztéssel **plazmát** állítanak elő, amelyben ionok vannak. Ezek a megfelelő potenciálon lévő hordozó felé **gyorsulnak**, elérik a felszínét, így fejtik ki maró hatásukat.

A készülék felépítése igen hasonló az ionos porlasztóhoz (később, a vékonyrétegeknél).

A három plazmaképződésen alapuló folyamat között a gázok nyomása a különbség:

- plazmamaratás: 0,1-5 Torr (néhány 100 Pa)
- reaktív ionmaratás: 10^{-3} - 10^{-1} Torr (nagyságrendileg Pa)
- porlasztás: 10^{-4} Torr (mPa)

Mintázat- és szerkezetkialakítás

16/26

WE CONNECT CHIPS AND SYSTEMS

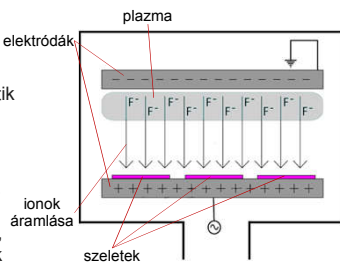
4. A MINTÁZANDÓ ANYAG MARÁSA RIE: REAKTÍV IONMARATÁS

Reaktív ionmaratás:

A plazmamarás speciális formája, az ionok **kémiai reakció** segítségével kifejtik maró hatásukat.

A maratást kiváltó anyag leggyakrabban kis rendszámú, negatív ionok. (pl. F, Cl). Ezeket vegyületeik (pl.: CF_4 , CCl_4 , SiCl_4) felbontásával állítják elő.

(A porlasztásnál más: Ar^+)

Mintázat- és szerkezetkialakítás

17/26

WE CONNECT CHIPS AND SYSTEMS

ALKALMAZÁS: adalékolás maszkolása SiO_2 réteggel

1. SiO_2 növesztése
  - Száraz, vagy nedves oxidnövesztés
2. Összefüggő SiO_2 réteg mintázása fotolitográfiával
  - Reziszt felvitele, exponálás, előhívás, oxid lokális maratása, reziszt eltávolítása (előző dia)
  - Eredmény: oxidmaszk
3. Adalékolás
  - Implantáció vagy diffúzió. Az oxidmaszkban az adalékok diffúziója nagyságrendekkel kisebb, mint a hordozóban.

Mintázat- és szerkezetkialakítás

18/26

WE CONNECT CHIPS AND SYSTEMS

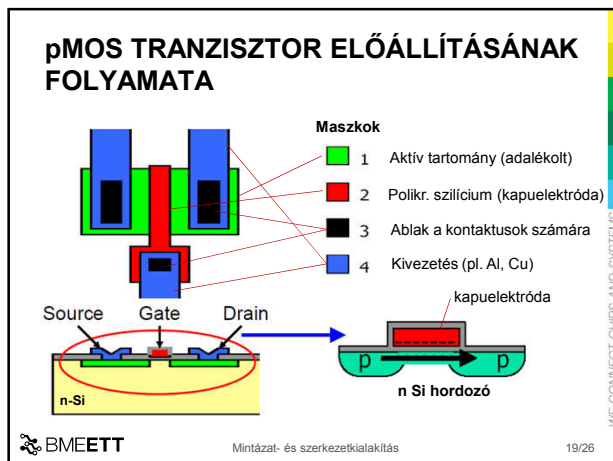

FÉLVEZETŐ ALAPÚ ESZKÖZÖK GYÁRTÁSTECHNOLÓGIÁJA

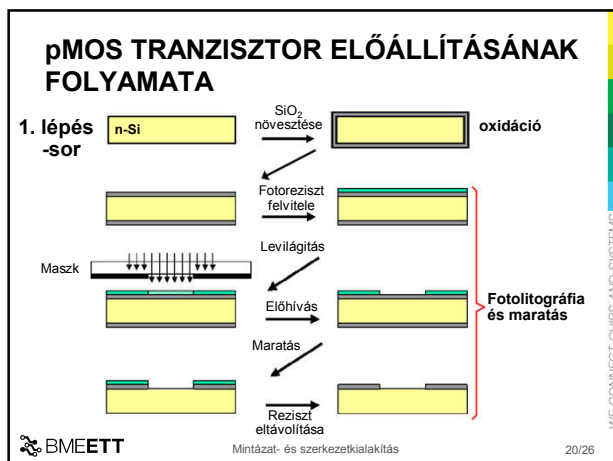

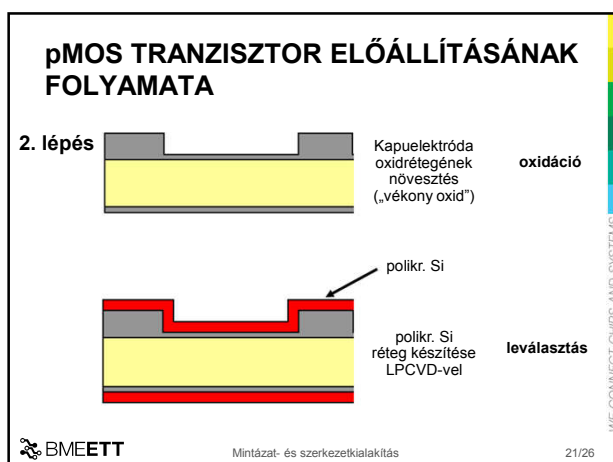

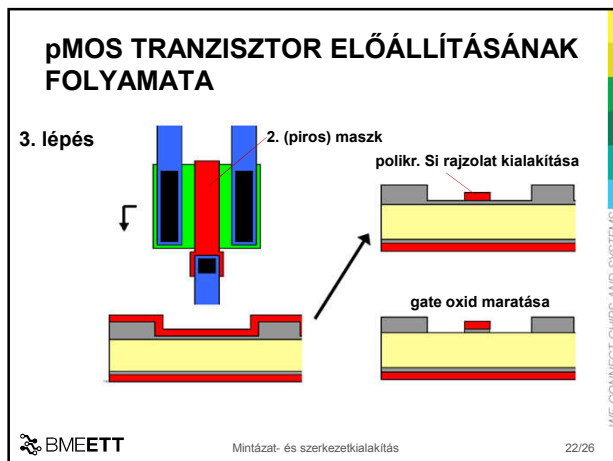

FÉLVEZETŐ ALAPÚ ESZKÖZÖK GYÁRTÁSTECHNOLÓGIÁJA

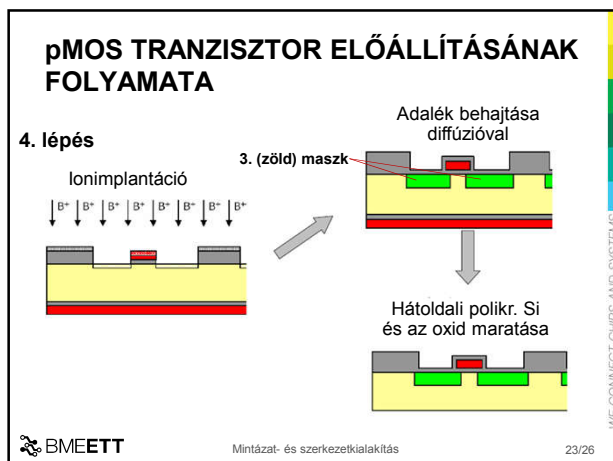

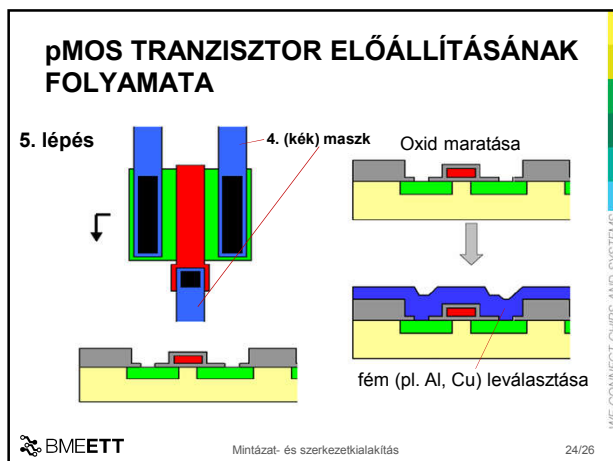

FÉLVEZETŐ ALAPÚ ESZKÖZÖK GYÁRTÁSTECHNOLÓGIÁJA

pMOS TRANZISZTOR ELŐÁLLÍTÁSÁNAK FOLYAMATA

6. lépés

Fém maratása

Hőkezelés

Tesztelés

BMEETT

Mintázat- és szerkezetkialakítás

25/26

TARTALOMJEGYZÉK

- A szelet előkészítése a litográfiához
- A litográfia lépései
- Litográfia alkalmazásai a félvezető technológiában:
  - oxid mintázása,
  - adalékolás,
  - fém átvezetések kialakítása.

Ezen lépések ciklikus ismétlésével legyártható a modern integrált áramkör.

BMEETT

Mintázat- és szerkezetkialakítás

26/26
